

UCHWAŁA NR 11

RADY DYDAKTYCZNEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW HISTORIA, HISTORIA I KULTURA ŻYDÓW

z dnia 11 maja 2021 r.

w sprawie rekomendacji dotyczących metod optymalizacji polityki pensowej z zachowaniem wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Historii

Na podstawie § 68 ust. 2 Statutu Uniwersytetu Warszawskiego (Monitor UW z 2019 r. poz. 190) oraz § 5 ust. 1, pkt 9 i ust. 2, pkt 6 Regulaminu studiów na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 186) Rada Dydaktyczna dla kierunków studiów Historia, Historia i kultura Żydów postanawia, co następuje:

§ 1

Formułuje się rekomendacje dotyczące metod optymalizacji polityki pensowej z zachowaniem wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Historii, które stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Dydaktycznej: *P. Szlanta*

Załącznik nr 1 do uchwały nr 11 Rady Dydaktycznej dla kierunków studiów Historia, Historia i kultura Żydów z dnia 11 maja 2021 r. w sprawie w sprawie rekomendacji dotyczących metod optymalizacji polityki pensowej z zachowaniem wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Historii

Rekomendacje Rady Dydaktycznej dotyczące metod optymalizacji polityki pensowej z zachowaniem wysokiej jakości kształcenia na Wydziale Historii

Zalecenia ogólne:

- a. Należy w większym niż dotąd zakresie uwzględnić możliwości rozliczania pensum w systemie dwuletnim.

Uzasadnienie:

Umożliwi to KJD zamykanie zajęć, które nie mają ustalonego minimum uczestników, i przenoszenie możliwości rozliczenia pensum pracownika, którego zajęcia nie zostały uruchomione, na rok następny. Pozwoli to na bardziej elastyczne kształtowanie siatki zajęć już w trakcie trwania semestru.

- b. Należy zwrócić szczególną uwagę na obsadę zajęć z XX w., w tym zastosować rekomendowane rozwiązania dotyczące zmniejszenia liczby godzin ponadwymiarowych przede wszystkim w tej grupie. Zaleca się także uwzględnienie wzmocnienia kadrowego w szczególności zakładu XX w.

Uzasadnienie:

Z przeprowadzonej analizy wynika, że trudności z obsadą zajęć z XX w. mają charakter systemowy i tylko po części wynikają z nie dość efektywnego gospodarowania pensami pracowników zakładu XX w. Możliwe jest zmniejszenie liczby godzin ponadwymiarowych w tym zakładzie poprzez np. ograniczenie liczby OGUN-ów świadczonych przez pracowników specjalizujących się w XX w., jednak bez wzmocnienia kadrowego tego problemu nie da się rozwiązać.

Zalecenia szczegółowe:

1. Seminaria

Liczba godzin seminariów prowadzonych na Wydziale, zwłaszcza po odjęciu seminariów prowadzonych przez osoby przechodzące na emeryturę oraz pracowników WNKS, jest wyraźnie niższa niż sygnalizowana przez władze dziekańskie. Ponadto należy stwierdzić, że średnia liczba studentów przypadających na grupę seminaryjną jest dosyć wysoka i odgórne ograniczenie liczby seminariów nie tylko wpłynęłoby negatywnie na ofertę zajęć Wydziału, ale również doprowadziłoby do

wzrostu liczebności grup (obecnie byłoby to średnio około 10 osób, jeśli odliczyć seminaria niespełniające wymogu pięcioosobowego minimum uczestników).

- a. Powinien zostać utrzymany dotychczasowy limit minimalny 5 uczestników, konieczny do uruchomienia seminarium. Należy bezwzględnie przestrzegać wypełniania tego minimum. Nauczyciel akademicki chcący prowadzić seminarium poniżej limitu może to robić, ale poza pensum – otrzyma godziny pensowe za każdą wypromowaną pracę dyplomową, zgodnie z ogólnymi zasadami. Student, który zapisał się na seminarium, które nie spełnia wymogów dotyczących minimalnej liczby uczestników, musi dopisać się do innego seminarium i tam zaliczyć wymagane programem godziny. Prowadzący powinien niezwłocznie poinformować studentów o statusie formalnym zajęć.

Uzasadnienie:

Jeśli limit dolny zostanie podniesiony, to według danych na rok 2020/2021 nie spełni go żadne seminarium starożytnicze, żadne seminarium na Historii i kulturze Żydów i zdecydowana większość seminariów mediewistycznych. Jeśli jednak mają być poczynione oszczędności pensowe, nie należy zezwalać indywidualnymi decyzjami na niższy limit studentów niż wymagany przy zachowaniu takiej samej liczby godzin pensowych przyznawanych za takie zajęcia jak za spełniające limit. Nie można bowiem ustalić sprawiedliwych kryteriów, które pozwalałyby uzasadnić taki przywilej konkretnego pracownika, a także jest to nieefektywne z punktu widzenia polityki pensowej. KJD powinien zapewnić funkcjonowanie co najmniej jednego seminarium z każdej epoki lub takiej liczby seminariów, jaka wynika z programu studiów.

- b. Należy wprowadzić górny limit uczestników seminarium.

Uzasadnienie:

Bardzo liczne seminaria (powyżej 12 osób) sprawiają, że prowadzący nie ma szans zapewnić każdemu studentowi opieki na odpowiednim poziomie, dostosowanym do potrzeb poszczególnych studentów. Skoro w modelu kształcenia w WH (zwłaszcza na II st. na kierunku Historia) stawiamy na indywidualizację, seminaria muszą zapewniać warunki do takiej indywidualizacji. Limit górny umożliwi też bardziej proporcjonalne rozłożenie studentów między seminariami.

- c. W przypadku seminariów liczących mniej niż 5 studentów, którzy chcą pisać pracę u danego prowadzącego (tj. takich, dla których to jest pierwsze seminarium), można przyjąć zasadę przyznawania pracownikowi po 5 godz. nieregularnych do pensum za indywidualną opiekę w każdym semestrze (prowadzenie studenta do dyplomu) oraz odpowiednio godziny za wypromowaną pracę, zgodnie z zasadami ogólnymi. Dotyczyć to powinno także promotorów ze stopniem doktora.

Uzasadnienie:

Pozwala to uwzględnić w pensum nakład pracy pracownika na opiekę nad studentem, nawet jeśli student nie obroni pracy dyplomowej w danym roku.

- d. Zachęca się do łączenia seminariów i prowadzenia ich we dwie, a nawet trzy osoby, uwzględniając osoby ze stopniem doktora. Nie należy jednak zmuszać do tego pracowników.

Uzasadnienie:

Seminaria łączone mają szansę przyciągnąć większą liczbę studentów i wypełnić limit, jednocześnie jest to forma kształcenia dająca studentowi możliwość spotkania się z różnymi podejściami badawczymi i indywidualnościami naukowymi.

- e. Przy obsadzaniu seminariów na studiach zaocznych priorytetowo należy traktować osoby, które mają problem z uruchomieniem seminarium na studiach stacjonarnych.

Uzasadnienie:

Seminaria na studiach zaocznych na kierunku Historia utrzymywane są bez względu na liczbę uczestników, na studiach zaocznych II st. mają zawsze dużą liczbę uczestników. Pracownik może dzięki temu prowadzić dyplomantów, co jest istotne w ocenie dorobku dydaktycznego, a zarazem podnosić swoje kompetencje w tym zakresie. Jednocześnie pozwoli to uniknąć sytuacji, w której jeden pracownik prowadzi dwa seminaria – na studiach zaocznych i stacjonarnych tylko z tej przyczyny, że nie było innych osób zainteresowanych prowadzeniem seminarium na studiach niestacjonarnych. Prowadzenie dwóch seminariów generuje bowiem obecnie bardzo dużą liczbę nadgodzin, a także bardzo obciąża pracownika.

2. Zajęcia ogólnouniwersyteckie

Obecnie WH znajduje się wśród jednostek oferujących najwięcej OGUN-ów na UW. Przynosi to korzyści finansowe Wydziałowi, ale tylko pod warunkiem spełnienia przez takie zajęcia kryteriów właściwych dla OGUN-u, czyli minimum 15 studentów, z tego połowa musi pochodzić spoza WH. Nie wszystkie zajęcia zakodowane jako OGUN spełniają te wymagania; w takiej sytuacji WH ponosi całkowite koszty prowadzenia tych zajęć – finansowe i pensowe.

- a. Zaleca się ograniczenie liczby zajęć ogólnouniwersyteckich tylko do tych, które spełniają ogólnouniwersyteckie kryteria OGUN-ów i są finansowane przez rektora UW (min. 15 uczestników, w tym połowa spoza WH). Wyjątkiem powinny być tylko te zajęcia kodowane jako OGUN-y, które stanowią jednocześnie obowiązkowy element programu studiów na kierunku Historia (wykłady kursowe) lub Historia i kultura Żydów.

Uzasadnienie:

Utrzymywanie zajęć OGUN-owych, które nie spełniają kryteriów i w których bardzo często nie uczestniczą studenci WH lub też stanowią na nich znikomą mniejszość, ani nie ma uzasadnienia finansowego, ani nie przynosi korzyści merytorycznych studentom naszych kierunków. Pracownicy wyrabiają na tych zajęciach pensum, zatem nie są zainteresowani prowadzeniem zajęć obowiązkowych, kursowych oraz z grup zajęć na II st. Historii („koszykowych”), bądź realizują te zajęcia w godzinach ponadwymiarowych. Ponadto zajęcia OGUN-owe, które nie spełniają kryteriów, a na które zarejestrują się studenci spoza WH, nie mogą zostać rozwiązane po uruchomieniu z powodu zbyt małej liczby uczestników. W takiej sytuacji WH ponosi koszty kształcenia studentów innych kierunków, na dodatek zmuszony jest także płacić za nadgodziny. Symulacji, które zajęcia OGUN-owe już istniejące mogą w kolejnym roku spełnić kryteria ogólnouniwersyteckie, dokonywać powinien KJD na podstawie danych z roku poprzedniego i nie wyrażać zgody na uruchomienie zajęć niespełniających warunków w kolejnym roku. Uruchomienie nowych zajęć OGUN-owych wymagać powinno każdorazowo indywidualnej zgody KJD, który rozważy sytuację pensową wydziału w danym roku akademickim.

- b. Należy ograniczyć liczbę wykładów OGUN-owych, w tym w szczególności unikać sytuacji, w której jeden pracownik prowadzi więcej niż jeden wykład OGUN-owy. Zaleca się przyjęcie zasady, że pracownik ma prawo zgłosić jeden wykład jako OGUN w roku, a każdy kolejny wymaga indywidualnej zgody KJD, który rozważy potrzeby wydziału oraz zainteresowanie wykładami danego pracownika w latach poprzednich.

Uzasadnienie:

Wykłady OGUN-owe w zdecydowanej większości wykorzystywane są przez studentów spoza WH, jedynie nieliczne przyciągają studentów naszych kierunków. Z punktu widzenia interesów wydziału uzasadnieniem prowadzenia tych zajęć (poza kwestiami misji) jest ich opłacalność finansowa i możliwości pensowe. Bezwzględny priorytet w ofercie WH, a także w rozliczeniu pensów pracowniczych, powinny mieć zajęcia kursowe, obowiązkowe, seminaria. Wykład jako forma podawcza przekazywania wiedzy jest także najmniej wartościowy jako forma kształcenia, dlatego zaleca się zachęcanie pracowników do prowadzenia zajęć o charakterze aktywizującym (np. konwersatoriów).

- c. Należy ograniczyć możliwość rejestrowania jako OGUN-ów konwersatoriów koszykowych na II st. Zaleca się, by decyzję, czy konwersatorium „koszykowe” na II st. na kierunku Historia może zostać zarejestrowane jako OGUN, mógł podejmować tylko KJD po konsultacji z prowadzącym i kierownikiem studiów, po rozważeniu, czy udostępnienie zajęć studentom spoza WH ma uzasadnienie merytoryczne. Jednocześnie, KJD powinien zezwolić na prowadzenie zajęć konwersatoryjnych „koszykowych”, które mają mniej niż minimum uczestników,

jeśli uzna, że utrzymanie tych zajęć w stałej ofercie WH ma podstawowe znaczenie dla rozwoju warsztatu studentów historii (np. paleografia-neografia itp.).

Uzasadnienie:

Zajęcia z grup zajęć („koszykowe”) z definicji miały wspierać indywidualny rozwój naukowy studentów kierunku Historia, zatem powinny być przede wszystkim do nich adresowane. Obecnie na części konwersatoriów „koszykowych” zarejestrowanych jako OGUN-y studenci studiów II st. na kierunku Historia stanowią znikomą mniejszość, a uznanie tych zajęć za OGUN-y służy tylko temu, by mogły zostać uruchomione, co każe podać w wątpliwość sens ich prowadzenia. Jednocześnie zajęcia te często nie spełniają kryteriów OGUN-owych (liczebność grup) i muszą być finansowane przez WH. Dominacja studentów spoza WH na zajęciach konwersatoryjnych sprawia też, że w niektórych przypadkach poziom jest zaniżany (np. przez nieznamość łaciny, brak podstawowej wiedzy warsztatowej), co ma negatywne skutki dla naszych studentów.

3. Zajęcia kursowe

- a. Zasadą bezwzględnie przestrzeganą powinno być obsadzanie w pierwszej kolejności wszystkich zajęć kursowych obowiązkowych. Od możliwości zapewnienia ich obsady powinna być uzależniana zgoda KJD na prowadzenie innych zajęć, np. typu OGUN. Wynika stąd konieczność rozważenia dwuetapowego obsadzania zajęć przez KJD.
- b. Należy przeprowadzić dokładną analizę dropoutu na poszczególnych latach studiów. Np. na I roku studiów I st. na kierunku Historia dropout wynosi ok. 35% po pierwszym semestrze, co pozwala zaplanować znaczącą redukcję liczby grup ćwiczeń z historii starożytnej w drugim semestrze.
- c. Zaleca się rozważenie zastosowania regulaminowej możliwości skreślenia studentów (zwłaszcza I roku studiów licencjackich) nieuczęszczających na zajęcia po upływie co najmniej 6 tygodni od rozpoczęcia danego cyklu dydaktycznego (zgodnie z § 41 ust. 2 pkt 4, ust. 3-4 Regulaminu studiów na UW).
- d. Należy monitorować na bieżąco liczbę studentów rozliczających rok (lipiec-wrzesień), aby w razie potrzeby dokonywać zmniejszenia zamówionej liczby grup zajęć kursowych na kolejnym roku przed rozpoczęciem zajęć, w zależności od przewidywanej liczby studentów, i wykorzystywać zwalniające się godziny pensowe pracowników do obsady niezbędnych zajęć.

4. Objazdy

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w ostatnich latach niepokojąco kształtują się proporcje kadry do liczby studentów biorących udział w objazdach. W skrajnych przypadkach udział kadry (włącznie z doktorantami) w ogólnej liczbie uczestników

objazdu wynosił nawet 25%. Ponadto widoczna jest potrzeba rozszerzenia grupy osób przygotowanych do prowadzenia objazdów, a w szczególności przyuczanie do tego nowo przyjętych pracowników: wobec otwartych konkursów zatrudnieniowych mamy coraz częściej pracowników spoza WH, którzy tych kompetencji nie mają. Objazdy nie mogą być także traktowane jako forma masowej realizacji praktyk dydaktycznych przez doktorantów, w szczególności w sytuacji, gdy jest duże zapotrzebowanie np. na zajęcia fakultatywne przez nich prowadzone.

- a. Zaleca się redukcję kadry na objazdach I i II roku do maksymalnie trzech pracowników badawczo-dydaktycznych na objazd. Liczba doktorantów uczestniczących w objeździe zależy od decyzji KJD, jednak z uwzględnieniem realizacji godzin na objeździe w ramach praktyk dydaktycznych (bezkosztowo). Liczba doktorantów nie powinna być większa niż pracowników.

Uzasadnienie:

Zgodnie z zasadami wyliczania pensum, pracownikowi wlicza się do pensum godziny, podczas których faktycznie pracuje ze studentami. W związku z powyższym liczba godzin pensowych pracowników łącznie nie może znacząco przekraczać liczby godzin kontaktowych zajęć w terenie (45 dla objazdu I roku i 75 dla objazdu II roku). Przy 3 prowadzących na 1 godzinę zajęć studenta przypada ok. 1,5 godziny pensowej pracownika. Wieloletnia praktyka objazdów wskazuje, że 5 osób kadry (3 pracowników + 2 doktorantów) jest w stanie zapewnić odpowiedni poziom merytoryczny zajęć. W ostatnich latach doszło do sytuacji, w której na 1 prowadzącego (pracownika/doktoranta) przypadało 3 studentów, co jest nieefektywne ekonomicznie i pensowo i nie ma uzasadnienia merytorycznego. Zbyt duża liczba doktorantów na objeździe grozi tym, że albo nie wszyscy mogą omawiać zabytki, albo też – przeciwnie – zbyt duża liczba obiektów omawiana jest przez doktorantów w stosunku do nakładu pracy pracowników dydaktycznych. Do grona stałej kadry objazdowej należy włączać nowe osoby, w szczególności z grona nowo przyjętych pracowników. Stałe składy objazdowe przy ograniczeniu liczby pracowników do 3 osób mogą utrudnić rozszerzanie grupy osób w przyszłości przygotowanych do prowadzenia objazdów. Zaleca się, by praktykę objazdową nowi pracownicy zaczynali od udziału w objazdach I roku.

- b. Należy rozważyć rezygnację z trzech grup na objeździe I roku na rzecz dwóch, ale większych (standardowy autokar mieści 50-56 osób). W związku ze zwiększeniem limitu przyjęć na studia I stopnia na kierunku Historia od roku akademickiego 2021/2022 ze 116 do 140 należy przed podjęciem decyzji technicznych dotyczących objazdu (liczba i wielkość autokarów), sprawdzić na początku semestru letniego, po rejestracji do grup ćwiczeniowych, ilu studentów faktycznie jest aktywnych.

Uzasadnienie:

Do r.a. 2020/2021 dropout po pierwszym semestrze sięgał 40 osób, czyli ok. 35% liczby przyjętych. Zakładając podobne proporcje po zwiększeniu limitu przyjęć, w semestrze letnim powinno na roku zostać ok. 90 osób, co w przypadku objazdów daje ok. 40 studentów na autokar. Od r.a. 2021/2022 na objeździe nie będzie przeprowadzane kolokwium terenowe, a zatem zniknie problem podziału studentów na małe grupy między egzaminatorów. W ten sposób dokonana zostanie również niezbędna racjonalizacja kosztów objazdów I roku, przede wszystkim wynajmu autokarów (ok. 10 tys. zł za jeden).